

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler – Aşı korur!

Meningokok hastalıkları nelerdir?

Bir meningokok enfeksiyonu birkaç saat içinde hayati tehlikeye sebebiyet verici olabilen ağır bir hastalıktır. Meningokok olarak da adlandırılan *Neisseria meningitidis* bakterileri, genellikle menenjit adı verilen iltihaplı beyin zarı iltihabına ve nadiren de kan dolaşımı enfeksiyonuna (sepsis) yol açarlar. Almanya’da meningokok hastalıkları nadiren görülmektedir, 1 milyon insanda yılda yaklaşık 4 vakadan az rastlanmaktadır. Burada genellikle özellikle kış aylarında olmak üzere münferit vakalar veya bölgesel küçük kümelenmeler söz konusudur.

Meningokoklar nasıl bulaşır?

İnsandan insana

Meningokoklar en çok damla enfeksiyonu şeklinde bulaşır. Bakteriler insanların burun boğaz bölgesinde bulunurlar. Bunlar, konuşma, öksürme veya hapşırma esnasında burun boğaz bölgesinden gelen küçük damlacıklar olarak havaya yayılırlar ve kısa mesafeden teneffüs edilebilirler.

Patojenler hastalarla yakın temas esnasında örneğin burun sıvısının değmesi sonucu temas enfeksiyonu ile de bulaşabilirler. Bakteriler vücudun dışındaki ortamda canlı kalamaz, hızlıca ölürler.

Hastalarda ne gibi hastalık belirtileri görülür?

Hastalık genellikle oldukça ani bir şekilde başlar ve hızlı ilerler. Bebeklerde ve küçük çocuklarda meningokok hastalıklarının belirtileri çok daha hafif görülebilir.

Meningokok hastalıklarının iki farklı şekli vardır, bunlar ayrı ayrı veya birlikte görülebilirler:

Hastalık, vakaların yaklaşık üçte ikisinde **beyin zarı iltihabı** olarak ortaya çıkar.

Ateş, baş ağrısı, ışığa karşı hassasiyet ve yoğun uyku hali veya uyuşukluk gibi zihin bulanıklıkları beyin zarı iltihabının yaygın belirtileridir. Tipik bir belirti, sabahları görülen kusmanın eşlik ettiği kesintisiz, ağrılı ense sertliği veya kasılma nöbetlerinin de görüldüğü dolaşım sistemi bozukluklarıdır. Hastalık hissi oldukça belirgindir. Ağır vakalarda cildin üzerinde ve mukozalarda kan pıhtılaşması bozukluklarına bağlı olarak nokta şeklinde veya yüzeye yayılan kanamalar görülebilir.

Hastaların %10 ila % 20’sinde kasılma nöbetleri veya hissizlik gibi **komplikasyonlar** ve bazı durumlarda çocuklarda gelişim bozuklukları ortaya çıkar. Hastaların yaklaşık %1’i hayatını kaybetmektedir.

Hastalık, vakaların yaklaşık üçte birinde **kan dolaşımı enfeksiyonu (sepsis)** olarak ortaya çıkar.

Meningokok kan dolaşımı enfeksiyonunda bakteriler kanla tüm vücuda yayılır. Bu esnada kan pıhtılaşmasında hasar oluşur. Bunun sonucunda ciltte bölgesel morarmalar görülür. Hastaların %10 ila %15’inde böbreküstü bezi korteksinde hayati tehlike oluşturan kanamalar görülebilmekte ve bunlar dolaşım şokuna sebep olabilmektedir. Bazı durumlarda bunun sonucunda bazı uzuvların ölmesi gibi **komplikasyonlar** görülebilir ve bu durum en kötü ihtimalle amputasyonların yapılmasını gerektirebilir. Kan dolaşımı enfeksiyonunda her on kişiden biri, hatta ağır seyreden vakalarda her üç kişiden biri hayatını kaybetmektedir.

Bebeklerde ve **küçük çocuklarda** ateş, kusma, kasılmalar, hırçınlık veya uyku halinin yanı sıra, bebeklerin iki kafatası kemiğinin arasındaki açıklık olan fontanelerde öne doğru bombe veya sertlik görülebilir. Buna karşılık ense sertliğine rastlanmaz.

Hastalığın kuluçka süresi ne kadardır ve bulaşıcılık ne kadar sürer?

İlk şikayetler genellikle bulaşma gerçekleşikten 3 ila 4 gün sonra, nadiren de 2 ila 10 gün sonra görülür. Hastalar, hastalık belirtileri başlamadan önce 7 güne kadar hastalığı bulaştırabilir. Antibiyotik tedavisine başlandıktan 24 saat sonra hastalar vasıtasıyla bulaşma riski artık ortadan kalkmıştır.

En fazla risk altında bulunan kişiler kimlerdir?

Meningokok hastalıkları herkeste görülebilir. Fakat en çok bir yaşına kadar olan bebeklerde, küçük çocuklarda veya gençlerde görülür. Bulaşma riski kötü hijyen şartlarında, bağışıklık sisteminin zayıf olduğu durumlarda veya kısıtlı barınma koşulları altında daha fazladır. Ayrıca sigara kullanımı veya daha önce geçirilmiş olan solunum yolları enfeksiyonu da meningokok enfeksiyonuna karşı hassasiyeti artırabilmektedir.

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler – Aşı korur!

Hastalık durumunda nelere dikkat etmeliyim?

- ▶ Hastalar meningokok enfeksiyonundan sadece şüphelenilmesi halinde bile derhal hastaneye başvurmalarıdır!
- ▶ Enfeksiyon antibiyotiklerle tedavi edilmektedir. Antibiyotik tedavisine başladıktan sonraki 24 saatlik sürede, hastalığın diğer kişilere bulaşmasını önlemek için hasta tecrit edilir.
- ▶ Aniden ortaya çıkan ateş, titreme nöbeti veya baş ağrısı gibi şikayetlerde derhal doktorunuza başvurunuz.
- ▶ Meningokok enfeksiyonlarında Enfeksiyon Koruma Yasası düzenlemeleri geçerlidir. Meningokok hastalıklarından şüphelenilmesi halinde çocuklar ve yetişkinler okul veya kreş gibi toplum kuruluşlarını ziyaret edemezler. Bu durum, hastalarla temasta bulunan kişiler için de geçerlidir.
- ▶ Hastalar iyileştikten sonra toplum kuruluşlarına geri dönebilirler. Doktor raporuna gerek yoktur.
- ▶ Hastalarla temasta bulunan kişilerde bu yasak kişilerde herhangi bir şikayet görülmemesi ve önleyici olarak antibiyotik kullanımı gerçekleştirildi ise ortadan kalkar.

Kendimi nasıl koruyabilirim?

Aşı

Farklı meningokok tipleri mevcuttur. Almanya'da en sık B ve C sero grupları görülür. Daimi Aşı Konseyi (STIKO) 12 ila 23 ay arasındaki tüm çocukların C sero grubuna karşı aşılmasını önermektedir. Eksik bir aşı 18. yaşına kadar tamamlanmalıdır. Ayrıca diğer sero gruplarına (ACWY ve/veya B) karşı, bazı risk grupları için önerilen aşılarda da mevcuttur:

- ▶ Savunma sisteminde bozukluk olan kişiler
- ▶ Laboratuvar personeli
- ▶ Meningokok hastalıklarının yaygın olarak görüldüğü ülkelere seyahat edenler
- ▶ Mekke'ye yapılacak hac ziyaretleri öncesinde
- ▶ Aşılama önerilen ülkelerde ikamet edecek olan öğrenci ve üniversite öğrencileri (seyahat öncesinde)
- ▶ Meningokok hastalıklarının bölgesel kümelenme görülmesi halinde
- ▶ Daha önce aşılanmamış hastalarla temas içinde olan kişilerde

Ayrıca farklı meningokok tiplerine karşı etkili aşılarda da mevcuttur. Aşıların gerekliliği, fayda ve riskleri ile ilgili olarak doktorunuza danışınız.

Hastalarla temas halinde bulunan kişi olarak

- ▶ Eğer mümkünse hasta kişilerle temastan kaçınınız.
- ▶ Hastalarla aynı hanede yaşayan ve yakın temasta bulunan kişilerin meningokok enfeksiyonuna yakalanma riski artar.
- ▶ Ev içinde temasta bulunan kişilerin yanı sıra okuldaki sıra arkadaşları, kreş arkadaşları veya yakın ilişkiler içinde bulunan diğer kişiler de risk altında olabilirler.
- ▶ Tedbir olarak temastan sonra mümkün olduğunca çabuk antibiyotik kullanılması önerilmektedir. Temastan 10 gün sonrasında kadar antibiyotik kullanımına başlamak faydalı olabilir. Böylece hastalığın ortaya çıkması önlenir ve başkalarına bulaşma riski azaltılabilir.

Nerelerden bilgi edinebilirim?

Daha geniş bilgi için yerel Sağlık Müdürlüğü hizmetinizdedir. Meningokok hastalıklarını bildirmek zorunlu olduğu için burada güncel durum ve hastalıklarla ilgili konulara ilişkin kapsamlı bilgiler bulunmaktadır. Hastalık tablosuna ilişkin daha fazla (teknik) bilgi edinmek için Robert Koch Enstitüsü'nün sayfasını da (www.rki.de/meningokokken) ziyaret edebilirsiniz. Sağlık Eğitimi Federal Merkezi'nin sayfasında (www.impfen-info.de) aşı ile enfeksiyondan korunma konusuna ilişkin bilgiler bulabilirsiniz.



STEMPEL

Yayımcı:

Federal Sağlık Eğitimi Merkezi, Köln.
Tüm hakları saklıdır.

Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V. (Kamu Sağlık Hizmetleri Federal Doktorlar Birliği e.V.) ile işbirliği içinde ve Robert Koch Enstitüsü'nün danışmanlığı ile hazırlanmıştır.

Bu Kamu broşürü www.infektionsschutz.de adresindeki ana sayfadan ücretsiz olarak indirilebilir.